

Consell Comarcal
del Pallars Jussà

**DIAGNOSI SOBRE L'ENVELLIMENT AL TERRITORI, AMB UN
FOCUS PRIMORDIAL EN EL FENOMEN DE LA SOLITUD NO
VOLGUDA, AL PALLARS JUSSÀ**

**Informe de la diagnosi
Versió resumida**

Gener de 2023

ÍNDEX

LA REALITAT DE L'ENVELLIMENT AL PALLARS JUSSÀ.....	3
DIAGNOSI DE LA SITUACIÓ ACTUAL	4
1. ELS SERVEIS EXISTENTS EN L'ACTUALITAT A LA COMARCA	4
2. VALORACIÓ DELS SERVEIS I RECURSOS EXISTENTS EN L'ACTUALITAT I PROPOSTES DE MILLORA	5
3. RESUM DE LA DIAGNOSI: ANÀLISI DAFO.....	8
BASES DEL PLA LOCAL D'ENVELLIMENT DE QUILÒMETRE ZERO.....	11
1. MISSIÓ DEL PLA	11
2. OBJECTIUS I REPTES RESPECTE L'ENVELLIMENT I L'AFRONTAMENT DE LA SOLITUD NO VOLGUDA AL PALLARS JUSSÀ.....	12
3. PRINCIPALS LÍNIES D'ACCIÓ.....	12

Diagnosi elaborada amb el suport de l'empresa de consultoria Alter Civites S.L.

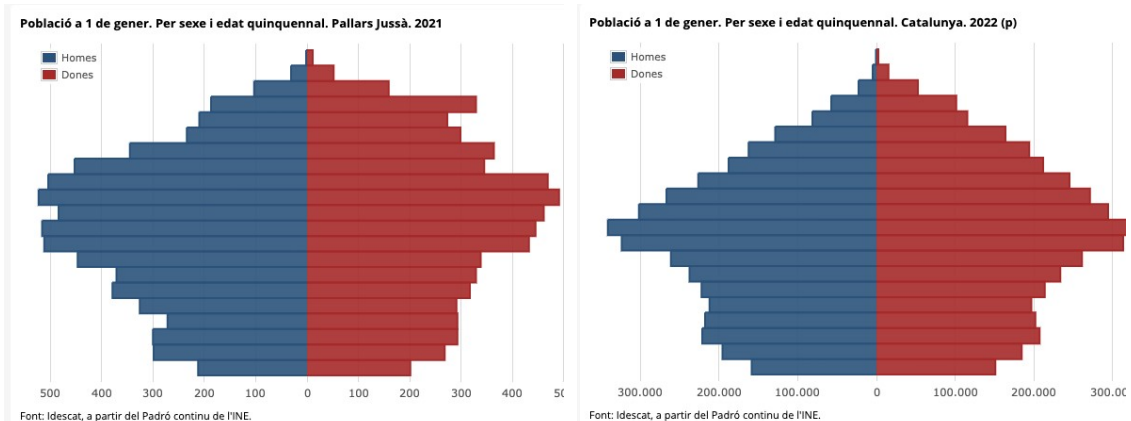
LA REALITAT DE L'ENVELLIMENT AL PALLARS JUSSÀ

La diagnosi realitzada en el marc del Pla de Reactivació Socioeconòmica del Pallars Jussà 2021-2026 destaca com a un dels fenòmens poblacionals clau de la comarca el de l'envelliment.

S'afirma que l'envelliment al Pallars Jussà té, per una banda, la mateixa explicació que a la resta de Catalunya i les societats occidentals: l'increment de l'esperança de vida i la vellesa de generacions amb una alta natalitat (baby boom). Però els índex tan elevats de la comarca són un clar símptoma del despoblament, principalment per l'èxode de població jove.

Tot i els efectes negatius que comporta aquest fenomen, la presència de persones grans a la comarca implica rendes més estables (pensions) i ofereix l'oportunitat d'incrementar els serveis dirigits cap aquest sector de població, i per tant generar ocupació.

Les dades del padró municipal d'Idescat mostren una població a la comarca més envellida que al total de Catalunya.

[IDESCAT. Padró municipal d'habitants \(dades 2021\)](#)

	TOTAL POBLACIÓ (nº habitants)		
	Homes	Dones	Total
Pallars Jussà	6.710	6.460	13.170
Catalunya	3.829.165	3.954.137	7.783.302

	PERSONES GRANS (nº habitants)								
	65 a 74 anys			75 a 84 anys			85 anys o més		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Pallars Jussà	798	709	1.507	444	572	1.016	323	551	874
Catalunya	350.247	405.600	755.847	209.897	279.059	488.956	85.358	171.181	256.539

Davant una proporció del 19,29% de persones de 65 anys o més sobre el total poblacional a Catalunya, el Pallars Jussà mostra una proporció significativament superior, amb un 25,79% del total. També en el cas de les persones de 85 anys i més hi ha una major proporció: del 6,64% al Pallars Jussà, davant el 3,30% a Catalunya:

	% persones de 65 anys o més sobre total població			% persones de 85 anys o més sobre total població		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Pallars Jussà	23,32%	28,36%	25,79%	4,81%	8,53%	6,64%
Catalunya	16,86%	21,64%	19,29%	2,23%	4,33%	3,30%

DIAGNOSI DE LA SITUACIÓ ACTUAL

A continuació es recullen les conclusions de la diagnosi realitzada, partint de les següents fonts d'informació:

- Informació publicada al Mapa de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya, complementada per l'equip del Consell Comarcal i de les entitats socials que operen a la comarca.
- Conclusions de la sessió de participació amb persones i entitats representants de les persones grans de la comarca celebrada el dia 7 de novembre de 2022.
- Valoració de l'equip de professionals de serveis socials del Consell Comarcal, mitjançant resposta a formulari online elaborat a tal efecte.

1. ELS SERVEIS EXISTENTS EN L'ACTUALITAT A LA COMARCA

D'acord amb les dades disponibles al Mapa de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya (2020), al Pallars Jussà es donen taxes de cobertura de serveis per a persones grans significativament superiors que en el global de Catalunya. Aquesta afirmació es compleix en tots els recursos, menys en el cas del Servei d'ajuda a domicili, que mostra una cobertura molt inferior.

Servei d'ajuda a domicili (SAD). Hores d'atenció i persones usuàries

	Hores/població	Hores població ≥ 65	% usuaris SAD	% usuàries SAD	% persones usuàries ≥ 65	Hores/persones usuàries
Pallars Jussà	1,49	5,91	43,49	56,51	9,47	62,37
Catalunya	0,68	3,81	34,99	65,01	3,66	104,26

Servei de les tecnologies de suport i cura. Serveis, llars ateses i persones usuàries

	Total Persones ateses	% homes atesos	% dones ateses	% persones ateses ≥ 65
Pallars Jussà	160	19,38	80,62	71,25
Catalunya	35.298	36,27	63,73	53,56

Places de residència per a gent gran i taxa de cobertura

	Població de 65 anys i més	Oferta pública		Oferta privada amb finançament Generalitat	Total oferta pública		Oferta privada	Total oferta	
		Nº places	Taxa cobertura	Nº places	Nº places	Taxa cobertura	Nº places	Nº places	Taxa cobertura
Pallars Jussà	3.340	73	2,19	165	238	7,13	71	309	9,25
Catalunya	1.468.361	10.319	0,70	33.130	43.449	2,96	21.651	65.100	4,43

Places de centre de dia per a gent gran i taxa de cobertura

	Població de 65 anys i més	Oferta pública		Oferta privada amb finançament Generalitat	Total oferta pública		Oferta privada	Total oferta	
		Nº places	Taxa cobertura	Nº places	Nº places	Taxa cobertura	Nº places	Nº places	Taxa cobertura
Pallars Jussà	3.340	39	1,17	---	39	1,17	20	59	1,77
Catalunya	1.468.361	5.790	0,39	5.441	11.231	0,76	8.829	20.060	1,37

2. VALORACIÓ DELS SERVEIS I RECURSOS EXISTENTS EN L'ACTUALITAT I PROPOSTES DE MILLORA

En el procés de diagnosi realitzat, les persones representats de les entitats de persones grans del territori han compartit la següent valoració (estret de l'annex 1):

- En moltes poblacions de la comarca el problema és la gran dispersió de la població, el que provoca pobles de mobilitat. En les poblacions amb major dispersió s'està produint una situació de despoblament. Algunes persones tornarien als pobles si tinguessin serveis de suport: transport a demanda, servei de neteja, ...
- En molts casos, a més, es tracta de poblacions en les que no n'hi ha associacions, ni bar, ni espais per poder compartir o proposar activitats. I moltes vegades, amb mala cobertura, el que accentua la dificultat de comunicació.
- Existeix una preocupació pel dia de demà, quan les persones grans no es puguin valer per elles mateixes. A la comarca els recursos d'atenció sanitària en alguns casos queden lluny i es pot donar la situació d'haver de marxar de casa seva.
- Davant un problema mèdic, les persones grans van al metge, però no es fa seguiment de les possibles implicacions socials.
- Es manifesta que els casals per a la gent gran estan abandonats fa uns anys. Alguns serveis (perruqueria, menjador...) estan tancats i les condicions de les instal·lacions no són bones.

El canvi al model de casal cívic, depenent de la Generalitat, no es valora positivament, perquè ha suposat una major burocratització, complicacions en els tràmits...

En dos municipis es denuncien males condicions dels casals, però els altres municipis ni tan sols en tenen aquest recurs.

- Les persones grans que viuen en pobles amb casal en els que el menjador està operatiu poden dinar en comunitat a preus assequibles, però la resta no poden fer-ho si no és pagant un menú al bar del poble a preu de mercat.
- Es considera que es donen menys situacions de soledat no volguda als pobles petits que als grans per les xarxes veïnals de suport. En els pobles petits el suport veïnal és molt important.
- S'intenta portar a terme activitats itinerants (com, per exemple, els tallers de memòria d'Alba) per arribar a totes les poblacions.
- Els desplaçaments per anar a comprar, fer gestions... són complicats per a les persones grans que no disposen de mitjans propis, fet que dificulta la participació a la comunitat i la interacció.
- Es comparteixen algunes iniciatives que s'estan portant a terme i que tenen una valoració molt positiva:
  - L'hort comunitari de Senterada, per exemple, que suposen un recurs important per a les persones soles.
  - El grup de dol impulsat per Vida Creixent.
  - També es valora positivament el funcionament del Punt Òmnia Isona Conca Dellà.
- En molts municipis no n'hi ha una associació que pugui donar cobertura a les activitats que es vulguin portar a terme i en altres, tot i tenir una associació o grup de gent gran, no tenen espai per reunir-se. En alguns casos s'han adequat espais en desús, com l'antiga escola de Conca, com a local social.
- Tot i organitzar activitats des dels ajuntaments i associacions, moltes persones no participen. Estan molt sols, s'han acostumat i no fan l'esforç per acudir.
- Després de la pandèmia molta gent de la ciutat ha vingut a viure a la comarca i no hi ha habitatges disponibles, perquè moltes cases són dels bancs i no les lloguen.

Les professionals participants a la consulta valoren que els recursos i serveis actuals són prou suficients, amb una puntuació mitjana de 3,14 en una escala de 1 (molt insuficients) a 5 (totalment suficients).

Aquestes mateixes professionals fan un conjunt de propostes de millora, que es resumeixen a continuació:

- Promoure les xarxes de suport veïnal, els serveis informals i el voluntariat i els serveis comunitaris.
- Flexibilitzar els serveis i enfortir els serveis a domicili.
- Ampliar el centre de dia i explorar la possibilitat d'implantar el centre de nit.

- Estendre el servei de teleassistència avançada.
- Millorar tot el programa de descans del cuidador.
- Pensar en algun tipus de servei que pogués arribar als municipis més allunyats de la capital de comarca o dels tres nuclis més poblats.
- Oferir suport psicològic per a la jubilació.
- Organitzar tallers i activitats amb suport institucional.
- Facilitat el transport i recursos personals per poder traslladar a persones que ho necessitin, sobretot en pobles aïllats.
- Millorar l'accessibilitat, garantint un bon accés i cobertura a internet, oferint suports per a la realització de tràmits administratius per internet i treballant amb els municipis i les operadores perquè hi hagi cobertura de mòbil a tota la comarca.
- Oferir formació a les persones grans per a l'ús de les tecnologies i dispositius mòbils.
- Seguir treballant per la supressió de les barreres arquitectòniques als carrers.
- Ampliar l'oferta de transport públic i transport adaptat de la comarca.
- Promoure la participació de les persones grans en espais de planificació i de la comunitat, mitjançant la creació del consell consultiu, fomentant l'associacionisme i espais d'intercanvi i presa de decisions.
- Crear espais de socialització corresponsabilització i compromís, de prevenció de situacions d'exclusió social, espais de promoció activa de les persones en la comunitat; promoure espais d'intercanvi d'experiències i coneixements així com projectes de col·laboració entre persones, entitats i institucions.

3. RESUM DE LA DIAGNOSI: ANÀLISI DAFO

Partint de la diagnosi realitzada, i comptant amb les aportacions de les persones participants als processos de consulta i participació articulats, s'han identificat els següents factors – interns i externs – que poden tenir incidència sobre el Pla local d'envelliment quilòmetre zero del Pallars Jussà:

FORTALESES	DEBILITATS
<ul style="list-style-type: none"> • Taxes de cobertura de serveis per a persones grans significativament superiors que en el global de Catalunya en la majoria de serveis socials recollits al Mapa de serveis socials de Catalunya. • Voluntat i capacitat per treballar conjuntament entre els professionals dels serveis dels diferents sistemes implicats. • Experiències d'accés digital als casals cívics. • Experiència de Torre de Capdella de plataforma de serveis. • Visites periòdiques de Mossos a tot el territori. • Programes de formació i formació dual en marxa a la comarca. • Experiència, en general, dels casals cívics de la comarca. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cobertura inferior que en el total de Catalunya en el Servei d'Ajuda a Domicili. • Manca d'un servei de transport comunitari. • Servei de transport adaptat millorable. • Servei de transport a la demanda millorable. • Manca d'un model d'inclusió comunitària. • Difusió i informació insuficient a les persones grans sobre els serveis disponibles. • Dificultat d'accessibilitat digital als serveis. • Manca de polítiques i accions estructurades de suport i impuls a les xarxes veïnals. • Dificultat perquè l'oferta d'oci arribi als pobles més allunyats. • Manca d'un programa d'inclusió laboral vinculat a la gestió i manteniment dels espais comunitaris. • Dèficit d'espais polivalents (exemple, SAIAR). • Manca de professionals suficientment preparats per cobrir serveis. • No gratuïtat de SAD i teleassistència. • Mancances en la gestió d'alguns dels casals cívics. • Manca d'un PLACI a la comarca. • Dèficit en prevenció de riscos. • Manca d'eines institucionalitzades i reconegudes per poder fer una atenció integrada.

OPORTUNITATS	AMENACES
<ul style="list-style-type: none"> • Xarxes veïnals de suport, sobre tot als pobles més petits. • Potencial dels grups i associacions de gent gran de la comarca. • Servei Òmnia de la Generalitat (a l'ona hi és). • Digitalització com a oportunitat per accedir a serveis, activitats i relacions diverses. • Oportunitat de creació d'un servei polivalent que doni resposta a les necessitats del territori (exemple, SAIAR). • Potencial de millora en la coordinació amb Mossos per identificar situacions de risc. • Potencial d'incorporació de tècniques de mapeig/protocol per identificar situacions de risc o aïllament. • Potencial de les polítiques de captació de nous pobladors/es. • Potencial de les polítiques intergeneracionals. • Creació de l'Agència Integrada: potencial experiència pilot a la comarca. • Potencial d'institucionalitzar trobades/espais per compartir i avançar en l'atenció integrada. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dèficit en serveis d'especialistes a la comarca adreçats a les persones grans. • Manquen PADES. • Dèficit en la universalitat dels sistemes públics de suport, sobre tot de serveis socials. • Hi ha poques persones grans disposades a fer servir l'accés digital a serveis i activitats (resistència sobre tot les persones més grans). • Dispersió de la població. • Problemes de mobilitat. • Manca de serveis als pobles més petits. • Canvi al model de casal cívic. • Manca de grups o associacions en alguns pobles. • Manca d'espais socials i de reunió. • Manca disposar d'un mapa d'espais d'ús comunitari. • Hi ha espais que no es fan servir perquè ningú fa la gestió i el manteniment. • Poca participació per part d'algunes persones grans en activitats. • Parc d'habitatge insuficient. • Manca de serveis comunitaris orientats a pal·liar la solitud. • Serveis socials, sobre tot atenció domiciliària, poc atractius per captar talent. • Dèficit de formació/competències en atenció domiciliària. • Manca de plataforma/estratègia compartida per territoris de muntanya en la reivindicació del dèficit de serveis i suports.

D'aquest anàlisi, s'extreuen les següents conclusions:

La comarca del Pallars Jussà compta amb una bona situació de partida per dissenyar i implementar el Pla d'envelliment, amb forteses com, per exemple:

- La voluntat i capacitat per treballar conjuntament entre els professionals dels serveis dels diferents sistemes implicats.
- Les taxes de cobertura superiors en molts serveis adreçats a les persones grans, comparat amb la resta de Catalunya (amb l'excepció del Servei d'Ajuda a Domicili).
- L'existència de diverses experiències i programes (d'accés digital, plataformes de serveis, formació...) que poden suposar palanques positives.

Però caldrà treballar per revertir les debilitats identificades:

- Serveis de transport (comunitari, adaptat i a demanda) millorables.
- Manca de models, polítiques i programes en àmbits clau com la inclusió comunitària, l'impuls a les xarxes veïnals, la inclusió laboral, etc.
- Dificultat de fer arribar a les persones grans informació sobre els serveis disponibles, sobre l'accessibilitat digital d'aquests serveis, sobre l'oferta d'oci...
- Dèficit d'espais polivalents, com els que proporciona, per exemple, el SAIAR.
- Manca de professionals suficientment preparats per cobrir serveis.
- Manca d'eines institucionalitzades i reconegudes per poder fer una atenció integrada.

L'entorn ens ofereix oportunitats per a l'impuls i desenvolupament del pla, com, entre d'altres:

- El potencial dels grups i associacions de gent gran de la comarca i les xarxes veïnals de suport, sobre tot als pobles més petits.
- Les oportunitats que es deriven de factors com la digitalització, el potencial d'incorporació de tècniques de mapeig/protocol per identificar situacions de risc o aïllament, la coordinació amb Mossos, la possibilitat de crear serveis polivalents com el SAIAR o la creació de l'Agència Integrada que pot suposar el marc per a la realització d'una experiència pilot a la comarca.

Per poder aprofitar aquestes oportunitats, haurem de treballar per minimitzar els factors del propi territori que dificulten la nostra tasca (com la dispersió de la població, el problemes de mobilitat, la manca de serveis i associacions en els pobles més petits, etc.) i reivindicar la necessitat de disposar de polítiques d'acció positiva en àmbits clau com els següents:

- Dèficit en la universalitat dels sistemes públics de suport, sobre tot de serveis socials.
- Dèficit en serveis d'especialistes a la comarca adreçats a les persones grans i manca de serveis comunitaris orientats a pal·liar la solitud.
- Necessitat de potenciar la captació de talent en serveis socials, sobre tot en l'atenció domiciliària.
- Manca d'estratègies compartides per territoris de muntanya en la reivindicació del dèficit de serveis i suports.
- Etc.

BASES DEL PLA LOCAL D'ENVELLIMENT DE quilòmetre ZERO

---

1. MISSIÓ DEL PLA

La missió/propòsit del Pla local d'envelliment quilòmetre zero del Pallars Jussà és la següent:

“Millorar el sistema d'inclusió comunitària de les persones grans, en risc o en situacions de solitud no desitjada al Pallars Jussà, a través de serveis i suports propers, flexibles, accessibles i integrats (socials i de salut) i una dinamització de la participació en tot tipus d'espais i actes públics, partint sempre de la voluntat de la pròpia persona i promovent la cultura del bon tracte”.

Entenent els principals conceptes que integren aquesta missió de la següent manera:

- **Sistema d'inclusió comunitària:**

El pla es fonamenta en un concepte de sistema de serveis adreçat a la inclusió social de totes les persones, assegurant que totes elles tenen les oportunitats i recursos necessaris per participar activament a la vida econòmica, social i cultural de la comarca, en condicions d'equitat i amb uns nivells de qualitat de vida i benestar igualitaris.

- **Solitud no desitjada:**

La solitud no desitjada és una realitat que afecta cada vegada més persones. Suposa una font de patiment per a les persones i limita el seu dret de participació a la societat; té conseqüències negatives per a la salut i el benestar i, en conseqüència, comporta costos socials i econòmics. Per això, la lluita contra la solitud ha esdevingut un repte per a les administracions i la societat en general.

La solitud no desitjada es pot definir com l'experiència personal negativa en què un individu té la necessitat de comunicar-se amb altres i percep mancances en les seves relacions socials, ja sigui perquè té menys relació de la que li agradaria o perquè les relacions que té no li ofereixen el suport emocional que desitja.

- **Serveis i suports propers, flexibles, accessibles i integrats:**

El pla es basa en un concepte de sistema de serveis i suports de proximitat, als quals totes les persones que ho necessiten i poden accedir, i que es fonamenta en un model que s'adequa a les diverses realitats, integrant la resposta dels diferents sistemes implicats (social i de salut, principalment).

- **Cultura del bon tracte i edatisme:**

Els estereotips, prejudicis i discriminació contra les persones per la seva edat és allò que defineix l'OMS com a edatisme. L'edatisme ens porta, moltes vegades, a comportaments discriminatoris, tòpics i actituds negatives cap a persones d'edat avançada.

Davant d'aquesta realitat, el Pla aposta per la promoció d'una cultura de respecte cap a totes les persones, amb focus en les persones grans, promovent posicionaments propis de l'ètica de la cura i del respecte i promoció de l'altre, com a subjecte de ple dret.

2. OBJECTIUS I REPTES RESPECTE L'ENVELLIMENT I L'AFRONTAMENT DE LA SOLITUD NO VOLGUDA AL PALLARS JUSSÀ

- Objectiu 1. Dissenyar i implementar un sistema de serveis i suports per a les persones en procés d'envelliment que promoguin la inclusió comunitària i s'adaptin a la realitat de cada persona, d'acord amb els criteris de proximitat, flexibilitat, accessibilitat i integració.
- Objectiu 2. Potenciar les accions necessàries per promoure la cultura del bon tracte i l'eliminació de qualsevol situació de discriminació derivada de l'edatisme al Pallars Jussà.
- Objectiu 3. Generar els mecanismes de coordinació i relació necessaris per posar en valor i potenciar les xarxes de suport veïnal i les associacions i espais de representació i participació de les persones grans.
- Objectiu 4. Vetllar per la implementació d'actuacions i polítiques que assegurin la igualtat d'oportunitats de totes les veïnes i veïns de la comarca, garantint que els serveis i recursos arriben a totes les poblacions de manera equitativa.

3. PRINCIPALS LÍNIES D'ACCIÓ

Amb la finalitat de donar resposta als objectius proposats, i recollint les propostes formulades al procés de participació desenvolupat, es proposen les següents línies d'acció per a l'articulació del Pla d'envelliment local quilòmetre zero:

Línia 1. Accions per millora la mobilitat:

- Afavorint, des dels ajuntaments, la facilitat en la sol·licitud d'actuacions per millorar la mobilitat, fent que els tràmits siguin més senzills i més accessibles.
- Facilitant la mobilitat de les persones grans i els desplaçaments per anar a comprar, fer gestions... reforçant els serveis de transport de la comarca.

Línia 2. Reforç de l'oferta, coneixement i coordinació dels serveis socials:

- Millorant la coordinació entre els serveis d'atenció primària de salut i social.
- Realitzant accions de difusió perquè es coneguin els serveis socials de la comarca i els recursos existents per part de les persones grans.
- Reforçant els serveis de teleassistència i d'ajuda a domicili.
- Actualitzar la cartera de serveis de proximitat.
- Promovent la posada en marxa i manteniment de recursos de salut mental.
- Empoderant les persones grans, amb formació i acompanyament, per al desenvolupament de competències d'ús de la tecnologia i l'entorn digital.
- Estudiant la possibilitat d'implantar Serveis d'atenció integral en l'àmbit rural (SAIAR) a la comarca.

Línia 3. Programa Jussà Salut a la Llar:

- Articulant mesures de suport i finançament per millorar les condicions de comoditat i confortabilitat a la pròpia casa (accessibilitat, calefacció...).
- Posant en marxa un servei d'atenció i informació per prevenir situacions de pobresa energètica.

Línia 4. Programa de dinamització comunitària i associativa:

Dissenyar i implementar un Programa de dinamització comunitària i associativa a la comarca, amb diverses línies d'acció, com, per exemple:

- Associacions i grups de gent gran:
  - Estudiar i fer un mapeig de les associacions i grups de gent gran que hi ha a la comarca per definir un model de suport unificat que es pot impulsar des del Consell Comarcal o els Ajuntaments.
  - Assegurar que totes les associacions i grups de gent gran tenen un espai o local social en què poder fer activitats, fent servir els equipaments de les poblacions (escoles, sales dels ajuntaments, església...).
  - Donar a conèixer i impulsar des de les entitats iniciatives de reivindicació.
- Associacions de voluntariat:
  - Impulsar actuacions a nivell comarcal de voluntariat per acompanyar persones en situació de solitud, incorporant una mirada intergeneracional, implicant les persones joves.
  - Promoure la creació d'associacions paraigües que donin cobertura a accions de voluntariat en pobles que no tenen associació de voluntaris.
- Dinamització i participació:
  - Organitzar més activitats que dinamitzin la gent que s'està quedant a casa.
  - Compartir agendes entre poblacions, per poder conèixer tota l'oferta d'activitats de la comarca.
  - Promoure espais de relació i comunicació, fent servir eines digitals, com les apps o els grups de whatsapp.

Línia 5. Programa d'habitatge social:

- Analitzant la possibilitat de posar en marxa un programa d'habitatge social a la comarca.